

CRNA GORA

VLADA CRNE GORE

Generalni sekretarijat Vlade

Kancelarija zastupnika Crne Gore

pred Evropskim sudom za ljudska prava

Broj 13 - 12/2011-2

Podgorica, 14.03.2011. godine

VLADI CRNE GORE

Na osnovu člana 14. Uredbe o Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava (Službeni list RCG, broj 56/2006 i 79/2006 i Službeni list CG, broj 4/2008), **p o d n o s i m**

**IZVJEŠTAJ O RADU ZASTUPNIKA CRNE GORE PRED
EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA U STRAZBURU
ZA 2010.GODINU**

***A) MEĐUNARODNO PRAVNI POSTUPCI PROTIV CRNE GORE
PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA***

Evropski sud za ljudska prava u Strazburu, prema podacima koji su Zastupniku Crne Gore dostupni posredstvom Sekretarijata Suda (Registry), na dan podnošenja izvještaja ima u radu 688 predstavki (aplikacija), podnešenih protiv države Crne Gore od strane fizičkih i pravnih lica i nevladinih organizacija, na osnovu člana 34 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i

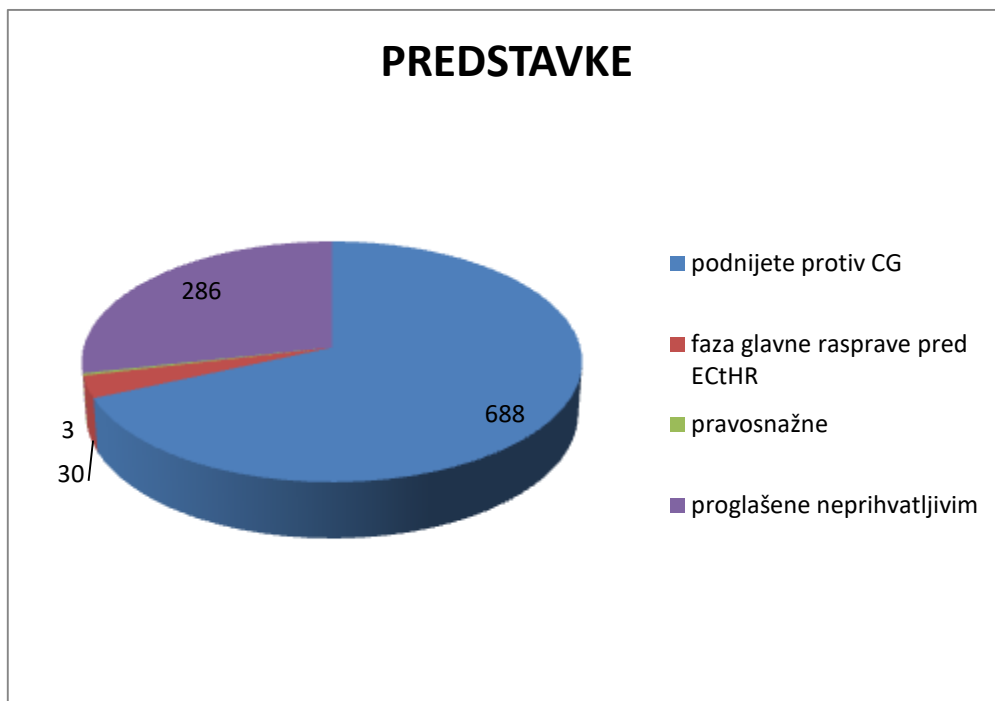
osnovnih sloboda, koji garantuje svim pravnim subjektima pod nadležnošću država članica Savjeta Evrope pravo na pojedinačnu predstavku Evropskom sudu za ljudska prava.

U periodu od kada je Crna Gora nosilac međunarodnih prava i obaveza, po osnovu članstva u Savjetu Evrope (od 03.03.2004.godine kao članica Državne zajednice Srbija i Crna Gora, a od 11.05.2007.godine, kao nezavisna, međunarodno priznata država) Evropski sud za ljudska prava je odbacio 286 predavki protiv Crne Gore, dok je postupajući po trima predstavkama donio presude kojim je utvrdio barem jednu povredu nekog od konvencijskih prava, koje su isticane od strane podnosilaca predavki i bila predmet razmatranja od strane Suda.

Predstavke, podnešene protiv Crne Gore su proglašene neprihvatljivim u 286 predmeta i kao takve odbačene zbog neispunjavanja, po ocjeni Evropskog suda za ljudska prava, kriterijuma koji se odnose na prethodnu obavezu podnosilaca predavke da iscrpe sve pravne lijekove unutar pravnog sistema Crne Gore, u skladu sa opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava ili zbog probijanja prekluzivnog roka od šest mjeseci od konačnosti odluke koja je povod za predstavku, do podnošenja predavke.. Takođe, u jednom broju predmeta Sud je odbacio predavke podnešene protiv Crne Gore, za koje je ocijenjeno od strane Suda da su očigledno neosnovane (manifestly ill-founded) ili predstavljaju zloupotrebu prava na podnošenje predavke (an abuse of the right of application). U ostalim predmetima, Sud je odbacio predavke zbog njihove neprihvatljivosti *ratione temporis*, obzirom da su se odnosile na pravne situacije prije nego što je Evropska konvencija postala obavezujuća za Crnu Goru (03.03.2004.godine). Za ukazati je da Evropski sud za ljudska prava odluke o odbacivanju predavki, kao neprihvatljivih, ne dostavlja državi, u skladu sa internim pravilima samog Suda zbog čega nije moguće sačiniti precizniju analizu o samim razlozima, zbog kojih je svaka pojedinačna predavka oglašena neprihvatljivom i kao takva odbačena.

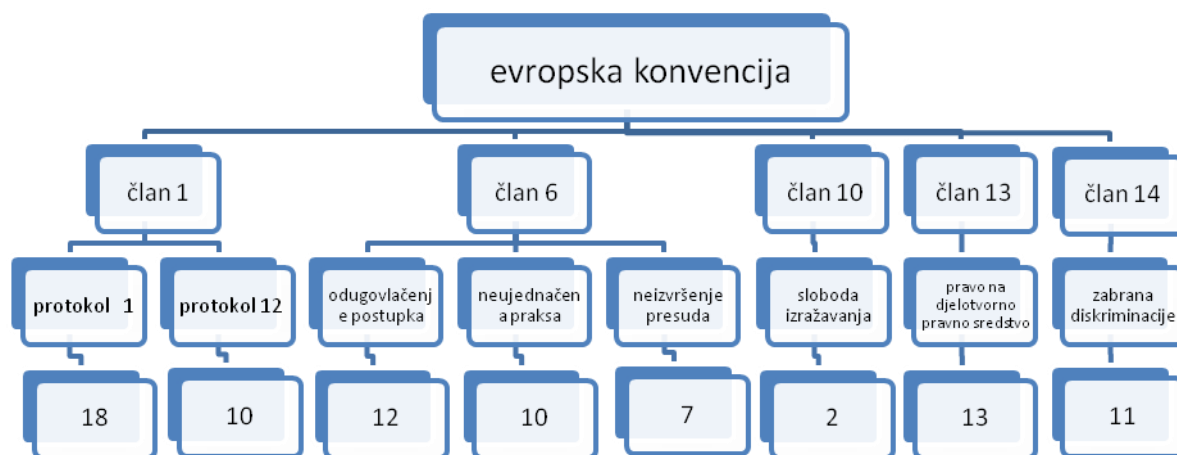
Od 688 predavki protiv Crne Gore, koliko ih na dan podnošenja izvještaja, Evropski sud ima u radu, 30 predavki se nalazi u fazi glavne rasprave pred Evropskim sudom za ljudska prava, u kojoj fazi sudskog postupka se raspravljaju pravna pitanja osnovanosti, odnosno merituma predavki, premda je još uvijek otvorena i rasprava o uslovima prihvatljivosti (procesnim

pretpostavkama), obzirom da je Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava tokom ovih postupaka podnio jedan broj materijalno-pravnih i procesno-pravnih prigovora, o kojima će Evropski sud za ljudska prava morati da se izjasni u nastavku ovih postupaka.

U odnosu na 30 predstavki koje se nalaze u fazi glavne rasprave podnosioci predstavki su se u 29 predmeta pozvali na povredu člana 6 Konvencije (pravo na pravično suđenje), od čega se 7 slučajeva odnosi na neizvršenje pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka, dok se u 10 slučajeva radi o neujednačenosti, odnosno nekonzistentnoj praksi crnogorskih sudova, a u 12 slučajeva podnosioci predstavke ističu odugovlačenje sudskih postupaka i s tim u vezi ističu povredu prava na suđenje u razumnom roku. Podnosioci predstavki su se u 13 slučajeva pozvali na povredu člana 13 Konvencije, koji garantuje pravo na djelotvorno pravno sredstvo unutar pravnog sistema na nacionalnom nivou. U 11 predmeta podnosioci predstavki smatraju da im je povrijeđeno pravo iz člana 14 Konvencije, kojim je propisana zabrana diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava, dok u 10 predmeta ističu povredu člana 1 protokola 12, koji zabranjuje svaki vid diskriminacije u sprovođenju prava propisanih zakonom država članica. U 18 slučajeva podnosioci predstavke apliciraju zbog, po njihovom mišljenju, povrede prava na mirno uživanje imovine, garantovanog

članom 1 protokola 1 Konvencije, a dva slučaja se odnose na povredu, po mišljenju podnosioca predstavki, slobode izražavanja, iz člana 10 Konvencije.

Pregled predstavki po kojima je postupak u toku

I Živaljević protiv Crne Gore (predstavka broj 17229/04)

Predmet ima za povod postupak eksproprijacije koji se od 1995.godine vodi u odnosu na nepokretnosti porodice Živaljević u Podgorici, pri čemu je sporno između stranaka u kom obimu treba biti obavljena eksproprijacija. Prvostepena odluka je donešena 11.10.1996.godine, a drugostepena 11.12.1996.godine. Vrhovni sud Crne Gore je 05.02.1998.godine ukinio obe odluke. Nakon četiri puta obnovljenog postupka nakon ukidanja prvostepenih odluka, prvostepena odluka od 28.03.2005.godine je potvrđena u postupku po žalbi dana 01.09.2005.godine, ali je Upravni sud dana 06.06.2006.godine ovu odluku ukinuo. U periodu koji spada *ratione temporis* u nadležnosti ECHR (03.03.2004.godine) donešeno je sedam odluka i to u tri instance. Podnosioci predstavke u postupku ističu povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Evropske konvencije.

II Bujković protiv Crne gore (predstavka broj 40080/08)

Povod za predstavku je građanska parnica koja se vodi pred Osnovnim sudom u Baru, povodom tužbe podnosioca predstavke za zaštitu svojine od 24.04.2000.godine. Prvostepeni sud je 23.01.2003.godine donio presudu kojom je djelimično usvojio tužbeni zahtjev podnosioca predstavke, ali je ista ukinuta od strane Višeg suda u Podgorici dana 27.04.2004.godine u jednom dijelu dok je u drugom dijelu potvrđena. Postupajući po reviziji Vrhovni sud Crne Gore je istu odbio. Po sličnom činjeničnom i pravnom osnovu podnosilac predstavke je pred Osnovnim sudom u Baru pokretao više parničnih postupaka. Nadležni sudovi su po ovom osnovu donijeli 10 odluka u tri instance, a u periodu koji spada u nadležnost ECHR donešeno je 6 odluka u tri instance, ali postupak nije okončan. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije.

III Vukelić protiv Crne Gore (predstavka broj 58258/09)

Povod za predstavku je izvršni postupak pred Osnovnim sudom u Baru po prijedlogu podnosioca predstavke za izvršenje pravosnažne presude ovog suda, koji se vodi od 1997. godine i nije još uvijek okončan. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 st 1 Konvencije.

IV Stakić protiv Crne Gore (predstavka broj 49320/07)

Povod za predstavku je građanska parnica za naknadu štete, koja se vodi po tužbi podnosioca predstavke od 1978.godine pred Osnovnim sudom u Podgorici. Glavna rasprava je dva puta zaključena i donešene su prvostepene odluke, ali su iste ukidane od strane Višeg suda u Podgorici u postupku po žalbi. Postupak nije pravosnažno okončan. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije, zajedno sa pravom na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Konvencije.

V Mijanović protiv Crne Gore (predstavka broj 19580/06)

Povod za predstavku je izvršni postupak koji se vodi pred Osnovnim sudom u Podgorici po prijedlogu podnosioca predstavke za izvršenje

pravosnažne presude od 22.09.2004.godine. Izvršni dužnik je AD “Radoje Dakić”. Izvršni postupak još uvijek nije okončan. Podnosilac predstavke je u međuvremenu preminuo, a postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava su nastavili njegovi nasljednici. Podnosilac predstavke i njegovi nasljednici ističu povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije, zajedno sa pravom na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Konvencije.

VI Milić protiv Crne Gore i Srbije (predstavka broj 28359/05)

Povod za predstavku je otkaz koji je podnosilac predstavke dobio u Kliničko bolničkom centru, nakon čega je vodio radni spor pred Osnovnim sudom u Podgorici koji je 20.06.2002.godine poništio rješenje o otkazu i naložio Kliničko bolničkom centru da podnosioca predstavke vrati na rad. Prvostepena odluka je potvrđena odlukom Višeg suda u Podgorici od 4.02.2003. godine. U izvršnom postupku Osnovni sud u Podgorici je donio rješenje o izvršenju od 22.05.2003.godine, koje je postalo izvršno u drugostepenom postupku dana 26.06.2003.godine. Rješenje o izvršenju nije sprovedeno, a u međuvremenu je podnosilac predstavke zasnovao radni odnos, kao ljekar, u Srbiji. Podnosilac predstavke ističe povrede prava na pravično suđenje iz člana 6 stav 1 Konvencije, prava na djelotvorni pravni lijek iz člana 13 Konvencije, ističe povredu člana 14 Evropske konvencije kojim se zabranjuje svaki vid diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava, kao i Protokola 12 koji uvodi opštu zabranu diskriminacije, te ističe povredu prava na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Konvencije.

VII Nuculović protiv Crne Gore (predstavka broj 26259/07)

Povod za predstavku je neizvršenje pravosnažne odluke Osnovnog suda u Podgorici donešene u korist podnosioca predstavke, kojom presudom je ukinuta odluka nadležnog organa Opštine Podgorica o raspodjeli stambenih jedinica licima u stanju socijalne potrebe i naloženo je Opštini Podgorica da izvrši novu raspodjelu. Rješenje o izvršenju je donešeno 27.12.2007.godine, a postupak još nije okončan. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije.

VIII Šabanović protiv Crne Gore i Srbije (predstavka broj 5995/06)

Povod za predstavku je krivični postupak koji se po privatnoj tužbi za klevetu vodio protiv podnosioca predstavke pred Osnovnim sudom u Podgorici i u kom postupku je donešena presuda od 4.09.2003.godine, kojom je podnosilac predstavke oglašen krivim zbog krivičnog djela klevete iz člana 76 stav 2 u vezi stava 1 Krivičnog zakona Republike Crne Gore (KZ RCG) i izrečena mu je uslovna osuda kojom mu je utvrđena kazna zatvora od tri mjeseca i istovremeno određeno da se ova kazna neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od dvije godine ne učini drugo krivično djelo. Prvostepena odluka je potvrđena u postupku po žalbi presudom Višeg suda u Podgorici od 01.11.2005.godine. Podnosilac predstavke ističe povredu slobode izražavanja iz člana 10 Evropske konvencije.

IX Lakićević protiv Crne Gore (predstavka broj 27458/06)

X Budeč protiv Crne Gore (predstavka broj 37207/06)

XI Vukašinović protiv Crne Gore (predstavka broj 37205/06)

XII Rajković protiv Crne Gore (predstavka broj 33604/07)

Ove predstavke imaju za povod obustavljanje isplate penzije advokatima koji su ostvarili pravo na starosnu penziju, ali su nastavili da obavljaju advokatsku djelatnost. Fond PIO je suspendovao isplatu penzija ovim advokatima na osnovu člana 112. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji je u međuvremenu prestao da važi. Podnosioci predstavke zahtijevaju naknadu štete za period u kome im je isplata penzije bila obustavljena i ističu povredu prava na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Konvencije, kao i pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 6 stava 1 Konvencije.

XIII Koprivica protiv Crne Gore (predstavka broj 41158/09)

Povod za predstavku je građanska parnica za naknadu nematerijalne štete koja se protiv podnosioca predstavke vodila pred Osnovnim sudom u Podgorici po tužbi zbog povrede časti i ugleda putem medija iznošenjem neistinitih informacija o ličnosti tužioca, koja je podnešena sudu 27.10.1995.godine. Osnovni sud u Podgorici donio je prvostepenu presudu 17.05.2004.godine kojom je podnosilac predstavke, kao autor informacije, solidarno sa osnivačem

lista u kome je podnosilac predstavke radio, obavezan da isplati tužiocu na ime naknade nematerijalne štete iznos od 5.000,00 eura. Postupajući po žalbama koje su uložile obe stranke Viši sud u Podgorici je preinačio presudu povećavši iznos naknade štete na 10.000,00 eura. U postupku po reviziji Vrhovni sud Crne Gore je smanjio iznos na prvobitno dosuđenih 5.000,00 eura. Podnosilac predstavke ističe povredu slobode izražavanja iz člana 10 Konvencije i prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije.

XIV Novović protiv Crne Gore (predstavka broj 13210/05)

Povod za predstavku su radni sporovi koje je podnosilac predstavke vodio, počev od 1991, odnosno 1993.godine, protiv Republičkog zavoda za geodetske i imovinsko pravne poslove pred Osnovnim sudom u Baru. Prvostepeni sud je donio presudu 27.02.2006.godine kojom je odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev tužioca, kojim je tražio da mu se omogući obavljanje poslova i radnih zadataka višeg geometra u radnom odnosu na neodređeno vrijeme. Prvostepena odluka je potvrđena presudom Višeg suda u Podgorici od 04.11.2008.godine. Postupajući po reviziji podnosioca predstavke Vrhovni sud Crne Gore je istu odbio 16.06.2009.godine. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije.

XV Barać i 12 drugih protiv Crne Gore (predstavka broj 47974/06)

Povod za predstavku je primjena Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu od strane Višeg suda u Podgorici u drugostepenom postupku u radnom sporu koji su vodili podnosioci predstavke, a koji zakon je odlukom Ustavnog suda Crne Gore prethodno prestao da važi danom objavljivanja odluke Ustavnog suda Crne Gore. Postupajući po reviziji podnosioca predstavke Vrhovni sud Crne Gore je istu odbacio, kao nedozvoljenu, obzirom da vrijednost spora ne prelazi 5.000,00 eura. Podnosioci predstavke ističu povredu prava na pravično suđenje iz člana 6 stav 1 Konvencije.

XVI Krstović protiv Crne Gore (predstavka broj 60675/09)

Povod za predstavku je radni spor koji se vodio pred Osnovnim sudom u Podgorici, po tužbi podnosioca predstavke za isplatu zarade, podnešene 17.08.1996.godine. Postupajući po tužbi prvostepeni sud je donio presudu od

15.03.2004.godine kojom se odbija tužbeni zahtjev podnosioca predstavke. Prvostepena odluka je potvrđena presudom Višeg suda u Podgorici od 20.12.2005.godine. Postupajući po reviziji podnosioca predstavke Vrhovni sud Crne Gore je istu odbio kao neosnovanu. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije.

XVII Kučinar protiv Crne Gore (predstavka broj 63509/09)

Povod za predstavku je parnični postupak po tužbi podnosioca predstavke iz 1998.godine za naknadu štete kao posljedica ranjavanja podnosioca predstavke kao pripadnika oružanih snaga bivše Jugoslavije. Postupajući po tužbi Osnovni sud u Podgorici je djelimično usvojio tužbeni zahtjev podnosioca predstavke presudom od 13.12.2004.godine. Viši sud u Podgorici je postupajući po žalbi podnosioca predstavke istu odbio i potvrdio prvostepenu presudu svojom presudom od 06.02.2009.godine. U postupku po reviziji Vrhovni sud Crne Gore je 07.07.2009.godine djelimično usvojio reviziju podnosioca predstavke i preinačio presudu Osnovnog suda u Podgorici, povisivši dosuđeni iznos naknade štete. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije.

XVIII Velimirović protiv Crne Gore (predstavka broj 20979/07)

Povod za predstavku je radni spor koji je pred Osnovnim sudom udruženog rada u Podgorici radi rješavanja stambenog pitanja pokrenuo podnosilac predstavke protiv INIS "Marko Radović". Osnovni sud udruženog rada u Podgorici je 20.01.1991.godine poništio odluku o dodjeli stambenih jedinica. Između 20.01.1991. i 01.03.2001.godine izvršeno je još nekoliko raspodjela stambenih jedinica, ali su sve odluke poništene u odgovarajućim postupcima. 01.03.2001.godine INIS "Marko Radović" je izvršio novu raspodjelu stambenih jedinica, a među radnicima kojima je dodijeljen stan nije i podnosilac predstavke. Podnosilac predstavke je 25.01.2002.godine uložio prigovor na prvostepenu odluku, a kako po istom nije rješavano, podnosilac predstavke je 09.04.2002.godine podnio tužbu Osnovnom sudu u Podgorici, zahtijevajući poništaj prvostepene odluke. Prvostepeni sud je rješenjem od 03.06.2004.godine prekinuo parnični postupak dok se ne odluči po prigovoru podnosioca predstavke od strane drugostepenog organa preduzeća. Postupajući po žalbi na rješenje prvostepenog suda Viši sud u Podgorici je ukinuo

prvostepeno rješenje i naložio nastavak suđenja. Osnovni sud u Podgorici je rješenjem od 15.04.2005.godine odbacio tužbu podnosioca predstavke kao nedozvoljenu. Svojim rješenjem od 09.06.2006.godine Viši sud u Podgorici je odbio žalbu podnosioca predstavke i potvrdio prvostepenu odluku. U postupku po reviziji Vrhovni sud Crne Gore je odbio reviziju podnosioca predstavke kao neosnovanu rješenjem od 13.11.2006.godine. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije.

XIX Tomić protiv Crne Gore (predstavka broj 18650/09)

XX Čabarkapa protiv Crne Gore (predstavka broj 18676/09)

XXI Đukanović protiv Crne Gore (predstavka broj 18679/09)

XXII Furtula protiv Crne Gore (predstavka broj 38855/09)

XXIII Piper i dr protiv Crne Gore (predstavka broj 38859/09)

XXIV Zindović protiv Crne Gore (predstavka broj 38883/09)

XXV Ulićević protiv Crne Gore (predstavka broj 39589/09)

XXVI Milačić protiv Crne Gore (predstavka broj 39592/09)

XXVII Jovanović protiv Crne Gore (predstavka broj 65365/09)

XXVIII Raković protiv Crne Gore (predstavka broj 7316/10)

U ovim predstavkama podnosioci predstavki se kao radnici KAP-a pozivaju na nekonzistentnost sudske prakse crnogorskih sudova u parničnim postupcima za naknadu materijalne štete po osnovu profesionalnog oboljenja. Podnosioci predstavke, s tim u vezi, ističu povredu prava na pravično suđenje iz člana 6 stava 1 Konvencije, povredu prava na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Konvencije, povredu člana 14 Konvencije koji određuje zabranu diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava, kao i Protokola 12 koji uvodi opštu zabranu diskriminacije, te povredu prava na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Konvencije.

XXIX Boucke protiv Crne Gore (predstavka broj 26954/06)

Povod za predstavku je neizvršenje presude o utvrđenju očinstva i izdržavanja, donešene 18.08.1992.godine od strane Okružnog suda u Diseldorfu (SR Njemačka), a priznata u postupku priznanja strane sudske odluke od strane Okružnog suda u Kruševcu 29.10.1999.godine. Opštinski sud u Kruševcu je postupajući po novoj tužbi podnosioca predstavke donio presudu dana

23.12.1997.godine, kojom je naložio licu čije je očinstvo utvrđeno plaćanje izdržavanja djetetu za period od 01.07.1988. do 30.06.1997.godine. Osnovni sud u Herceg Novom, kao sud nadležan za izvršenje, postupajući po prijedlogu za izvršenje podnosioca predstavki je 13.04.1998.godine donio rješenje o izvršenju. Rješenje o izvršenju nije sprovedeno. Podnosioci predstavke ističu povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije i povredu člana 14 Konvencije koji se odnosi na zabranu diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava.

XXX Kaluđerović-Brajić protiv Crne Gore (predstavka broj 10226/08)

Povod za predstavku je postupak restitucije koji je 2005.godine vođen pred Komisijom za povraćaj i obeštećenje Opštine Podgorica, po zahtjevu podnosioca predstavke i njenih srodnika. U administrativnoj proceduri podnosiocu predstavke je određen iznos od 53.573,57 eura na ime restitucije rješenjem od 09.06.2005.godine. U drugostepenom postupku Ministarstva finansija oglasilo je ništavim prvostepeno rješenje, svojim rješenjem od 09.11.2005.godine. U postupku po upravnom sporu Upravni sud je rješenjem od 02.02.2006.godine ukinuo odluku Ministarstva finansija. U postupku izvršenja kojeg je podnosilac predstavke pokrenuo pred Osnovnim sudom u Podgorici ovaj se sud rješenjem od 17.11.2005.godine oglasio nenadležnim za postupanje po zahtjevu podnosioca predstavke za izvršenjem odluke komisije za povraćaj i obeštećenje opštine Podgorica od 09.06.2005.godine. U drugostepenom postupku Viši sud u Podgorici je odbio žalbu podnosioca predstavke i potvrdio odluku prvostepenog suda. Po obnovljenom zahtjevu podnosioca predstavke za sprovođenjem izvršenja Osnovni sud u Podgorici se rješenjem od 29.06.2007. godine ponovo oglasio nenadležnim za postupanje. Podnosilac predstavke ističe povredu prava na suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije zajedno sa pravom na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 Konvencije, te povredu prava na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola 1 Konvencije.

U jednom broju predmeta koji su dostavljeni Zastupniku Crne Gore (Vladi Crne Gore), na izjašnjenje od strane Evropskog suda za ljudska prava, radi se, po ocjeni Zastupnika, o evidentnim propustima u radu crnogorskih sudova sa aspekta evropskih pravnih standarda, zbog čega se može očekivati da Evropski sud za ljudska prava, u skladu sa dobro ustanovljenom praksom samog

Suda, utvrdi povrede nekih od konvencijskih prava, koje su isticane u predstavkama, zbog čega Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava nalazi razložnim da se, u skladu sa članom 11. Uredbe o Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava pristupi zaključenju prijateljskog (sudskog) poravnanja (*friendly settlement*) sa podnosiocima predstavki, uz prethodnu saglasnost Vlade.

Izlazak u susret problemu i zaključenje prijateljskih poravnanja se generalno očekuje od vlada država članica Savjeta Evrope u smislu izvršenja međunarodno pravne obaveze iz tačke 7 Akcionog plana Konferencije na visokom nivou iz Interlakena od 19.02.2010.godine, što, izvjesno pozitivno doprinosi međunarodnoj reputaciji države sa aspekta poštovanja ljudskih prava i sloboda. Primjera radi, u jednom predmetu u kome Zastupnik nalazi razložnim da se razmotri mogućnost zaključenja prijateljskog poravnanja, crnogorski sud je, rješavajući o pravima podnosioca predstavke primijenio zakon, koji je prethodno odlukom Ustavnog suda prestao da važi, u drugim predmetima sudski postupci su trajali 15 i više godina i sl.

Prije pribavljanja saglasnosti Vlade za zaključenje poravnanja, Zastupnik će u saradnji sa Vrhovnim sudom Crne Gore izvršiti analizu ovih predmeta i zatražiti mišljenje Vrhovnog suda Crne Gore.

U 6 predmeta podnosilaca predstavki protiv drugih država (Švajcarske, Mađarske, Slovenije i Srbije) predstavke su dostavljene Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, radi eventualnog miješanja Crne Gore (third party intervention) u odnosni postupak, shodno članu 36 stav 1 Konvencije, obzirom da podnosioci predstavke imaju crnogorsko državljanstvo, što povlači mogućnost (ne i obavezu) da se Crna Gora umiješa u postupak na strani podnosilaca predstavki, a protiv država Švajcarske, Mađarske, Slovenije i Srbije.

Po ocjeni Zastupnika Crne Gore ne postoje pravni razlozi zbog kojih bi se Crna Gora umiješala u ove postupke na strani podnosilaca predstavki, a protiv navedenih država.

B) OBAVEZE CRNE GORE VEZANE ZA IZVRŠENJE PRESUDA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

Bijelić protiv Crne Gore i Srbije (predstavka broj 11890/05)

U predmetu *Bijelić protiv Crne Gore i Srbije* Evropski sud za ljudska prava (II odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proglašava* jednoglasno prihvatljivom pritužbe drugog i trećeg podnosioca predstavke u odnosu na Crnu Goru, koje su razmatrane po članu 1 Protokola br. I (pravo na mirno uživanje imovine) i članu 6 stav 1 (pravo na pravično suđenje) Konvencije;
2. *Proglašava* jednoglasno ostatak predstavke neprihvatljivim;
3. *Smatra* jednoglasno da je Crna Gora počinila kršenje člana 1 Protokola br. 1;
4. *Smatra* jednoglasno da nije neophodno zasebno ispitivati pritužbu po članu 6 stav 1 Konvencije;
5. *Smatra* sa 6 glasova za i 1 protiv
 - (a) Da je Vlada Crne Gore dužna da obezbijedi, odgovarajućim sredstvima, u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna, u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, izvršenje pravosnažne presude koju je donio Osnovni sud 26. januara 1994. godine;
 - (b) da Vlada Crne Gore ima platiti drugom i trećem podnosiocu predstavke zajedno u istom periodu od tri mjeseca, sljedeće iznose:
 - (i) EUR 4.500 (četiri hiljade pet stotina eura), plus svaki porez koji se na to plaća, na ime pretrpljene nematerijalne štete, i
 - (ii) EUR 700 (sedam stotina eura), plus svaki porez koji se na to plaća, drugom i trećem podnosiocu predstavke, na ime troškova i izdataka;
 - (c) da, ukoliko ne obavi izvršenje naloženo pod (a), Vlada Crne Gore ima da plati, u periodu od ista tri mjeseca, drugom i trećem podnosiocu predstavke zajedno, ukupan iznos od 92.000 EUR (devedeset i dvije hiljade eura), plus svaki porez koji se na to plaća (umjesto dosuđene naknade štete od 4.500 pod (b) (i) gore);

(d) da se od isteka navedenog vremenskog roka, pa do isplate ovih iznosa obračunava obična kamata na gore navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke tokom zateznog perioda uz dodatak od tri procentna poena;

6. *Odbacuje* jednoglasno ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnim zadovoljenjem.

U skladu sa Opštim principima nadzora za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava (Dokument GT-DH-PR(A)2008 (001)), usvojenom od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope, obaveza za izvršenje i preduzimanje mjera nastaje za državu članicu od dana kada presuda postane pravoznažna.

U slučaju kada Evropski sud utvrdi da su organi javne vlasti države članice povrijedile neko od prava, garantovano Evropskom konvencijom, za odgovornu državu nastaje obaveza u postupku nadzora nad izvršenjem presuda od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope za preduzimanjem dvije vrste mjera, zavisno od samog sadržaja presude:

- a) pojedinačne mjere (*individual measures*), kao što su: ispunjenje obaveze plaćanja pravične naknade, u skladu sa članom 42. EK; okončanje postupka koji je u toku pred organima javne vlasti države članice; ponavljanje sudskog ili administrativnog postupka (*reopening of domestic proceedings*); administrativne mjere, poput pomilovanja ili brisanja presude iz kaznene evidencije; pravno uređenje statusnih pitanja podnosioca predstavke; organizacione mjere u ustanovama za izvršenje krivičnih sankcija; puštanje pritvorenih lica na slobodu i dr.
- b) ukoliko, pak, sud postupajući po aplikaciji utvrdi da postoji tzv. „sistemski problem“ (*systemic problem*), odnosno problem unutar samog pravnog sistema države, od iste se zahtijeva preduzimanje generalnih mjera (*general measures*), kako bi se preventivno spriječio nastanak novih povreda konvencijskih prava u budućnosti. To u praksi podrazumijeva sprovođenje zakonodavnih, administrativnih ili sudskih reformi, izmjenu sudske prakse ili prakse organa uprave ili lokalne samouprave. Ukoliko se utvrdi od strane Suda da je povreda posljedica pogrešne primjene ili tumačenja nekog od konvencijskih prava u praksi nacionalnih sudova, to nužno iziskuje, kao generalnu

mjeru izmjenu ili ujednačavanje sudske prakse, što je, po pravilu, u nadležnosti vrhovnih sudova država članica.

Imajući u vidu sadržinu člana 46 Evropske konvencije kojim je država Crna Gora preuzela obavezu da se povinuje pravosnažnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome je stranka, država je dužna, ne samo da isplati dosuđena novčana sredstva, na ime naknade štete podnosiocima predstavki, već i da pripremi akcioni plan u kojem će precizirati koje će individualne i/ili generalne mjere preduzeti u okviru nacionalnog pravnog sistema, kako bi se preventivno spriječio nastanak novih povreda konvencijskih prava, kao i da se oštećene stranke, koliko je to moguće dovedu u pravnu poziciju u kojoj su se nalazile prije povrede prava zaštićenih Konvencijom, po pravnom principu poznatom u međunarodnom pravu kao *restitutio in integrum*, a sve to pod nadzorom Komiteta ministara Savjeta Evrope.

- *Individualne mjere preduzete u cilju izvršenja presude Bijelić protiv Crne Gore*

U koordinaciji sa Zastupnikom Crne Gore, Osnovni sud u Podgorici je, ne samo prije isteka roka od tri mjeseca, predviđenih presudom u predmetu Bijelić, već i prije pravosnažnosti iste sproveo izvršenje iseljenjem i ispražnjenjem predmetnog stana dana. Izvršenjem presude Evropskog suda za ljudska prava na ovaj način izbjegnuta je alternativno data obaveza državi Crnoj Gori za isplatu iznosa od 92.000,00 € podnosiocima predstavke, kako je to naloženo stavom pod (c) presude, o čemu je Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom blagovremeno obavijestio Komitet ministara Savjeta Evrope.

Kako su stranke kojima je trebalo izvršiti isplatu bile nedostupne organima države Crne Gore, i pored upornog nastojanja da se s njima stupi u kontakt, a punomoćnik istih nije bio ovlašćen da primi navedenu isplatu u njihovo ime, Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom je u koordinaciji sa Ministarstvom finansija Crne Gore pokrenuo postupak radi uplate u sudski depozit navedenih sredstava, čime bi se, u skladu sa važećim međunarodno pravnim aktima i praksom, međunarodno pravna obaveza Crne Gore smatrala izvršenom.

Osnovni sud u Podgorici je rješenjem poslovne oznake Rs.br. 28/2010 od 09.02.2010.godine primio u sudski depozit iznos od 5.200,00 € u korist protivnika predlagača, na ime izmirenja duga države Crne Gore po navedenoj presudi, prenosom novčanih sredstava od strane države Crne Gore – Ministarstva finansija, na račun Osnovnog suda u Podgorici, Istim rješenjem je određeno da će deponovana sredstva biti stavljena na raspolaganje protivnicima predlagača, po njihovom pojavljivanju, odnosno identifikacijom pred Osnovnim sudom u Podgorici, čime je ispunjena međunarodno pravna obaveza Crne Gore po navedenom osnovu, a o čemu je Zastupnik Crne Gore blagovremeno obavijestio Komitet ministara Savjeta Evrope.

- *Generalne mjere preduzete u cilju izvršenja presude u predmetu Bijelić protiv Crne Gore*

Kako se od država članica u postupku nadzora nad izvršenjem presuda ECHR očekuje i preduzimanje generalnih mjera (*general measures*) kako bi se preventivno spriječio nastanak novih sličnih povreda konvencijskih prava u budućnosti, Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava je, u saradnji sa Ministarstvom pravde Crne Gore, pripremio Akcioni plan, kojim je Komitetu ministara Savjeta Evrope predstavio reforme u oblasti izvršnog sudskog postupka kroz donošenje novog Zakon o izvršnom postupku, sa ciljem značajnog podizanja nivoa efikasnosti sudskih izvršenja, ali i dosadašnji evidentni rezultati reforme sudstva, u pogledu rješavanja zaostalih predmeta.

Na neophodnost sačinjavanja predmetnog Akcionog plana ukazuje i okolnost da sam Evropski sud za ljudska prava, koristeći mogućnost predviđenu pravilom 41. Pravila Suda, daje vremenski prioritet sličnim predstavkama podnešenim protiv Crne Gore, a koje za svoj činjenični i pravni osnov imaju upravo neizvršavanje pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka u razumnom roku, čime se želi ukazati da u Crnoj Gori postoji tzv. sistemski problem (*systemic problem*), odnosno problem unutar samog pravnog sistema države, zbog čega se i zahtjeva preduzimanje generalnih mjera.

Ovo pitanje ima svoj značaj i u svijetlu saznanja da se oko 26,37 % svih presuda u kojima je Evropski sud za ljudska prava utvrdio povredu nekog od konvencijskih prava u postupcima protiv država članica odnosi na povredu prava na suđenje u razumnom roku, dok se preko 50 % svih presuda odnosi na

razne aspekte povrede prava na pravično suđenje, iz člana 6. Evropske konvencije, uključujući i dužinu trajanja sudskih postupaka, zbog čega je i fokus interesovanja Komiteta ministara u postupku nadzora usmjeren u ovom pravcu.

Garzičić protiv Crne Gore(predstavka broj 17931/07)

U predmetu Garzičić protiv Crne Gore Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proглашава* predstavku u dijelu koji se odnosi na pristup podnosioca predstavke Vrhovnom sudu prihvatljivim, a ostatak predstavke neprihvatljivim;
2. *Smatra* da je došlo do povrede prava podnosioca predstavke na pristup Vrhovnom sudu po članu 6 st. 1 (pravo na pristup sudu) Konvencije;

3. *Smatra*

(a) da tužena država treba da plati podnosiocu predstavke, u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna u skladu sa članom 44 st. 2 Konvencije, iznos od 1.500 eura (hiljadu i pet stotina eura) na ime nematerijalne štete, i sve poreze koji se na to obračunavaju;

(b) da se od isteka navedena tri mjeseca pa do plaćanja navedenog iznosa obračunava i plaća obična kamata po stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke tokom zateznog perioda uz dodatak od tri procentna poena;

4. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnim zadovoljenjem.

Mijušković protiv Crne Gore (predstavka broj 49337/07)

U predmetu Mijušković protiv Crne Gore Evropski sud za ljudska prava (IV odjeljenje), zasijedajući u vijeću, nakon vijećanja i glasanja donio je i objavio presudu kojom:

1. *Proglašava* predstavku u dijelu koji se odnosi na zakašnjelo izvršenje pravosnažne presude o starateljstvu od strane tužene države i njen prethodni propust da izvrši privremeni nalog za starateljstvo prihvatljivim, a ostatak predstavke neprihvatljivim;
2. *Smatra* da je došlo do povrede člana 8 (pravo na porodični život) Konvencije;
3. *Smatra*

(a) da tužena država treba da plati podnosiocu predstavke, u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna u skladu sa članom 44 st. 2 Konvencije, iznos od 10.000 eura (deset hiljada eura) na ime naknade nematerijalne štete, i sve poreze koji se na to obračunavaju;

(b) da se od isteka navedena tri mjeseca pa do plaćanja navedenog iznosa obračunava i plaća obična kamata po stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke tokom perioda neplaćanja, uz dodatak od tri procentna poena;

4. *Odbacuje* ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnim zadovoljenjem.

U postupku izvršenja presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetima Garzičić protiv Crne Gore i Mijušković protiv Crne Gore, u oba predmeta je još uvijek otvoren rok od tri mjeseca u kome je Crna Gora dužna da izvrši isplatu iznosa dosuđenog podnosiocima predstavki na ime pravičnog zadovoljenja. U tom smislu Zastupnik Crne Gore je ostvario komunikaciju sa punomoćnicima podnosilaca predstavki, kao i sa Ministarstvom finansija, kako bi se do 21.03.2011.godine izvršile međunarodno pravne obaveze Crne Gore, po navedenom osnovu. Takođe je otvoren i rok od šest mjeseci u kome Crna Gora treba da sačini Akcioni plan kojim će Komitetu ministara Savjeta Evrope biti

predstavljene generalne mjere, u cilju prevencije ugrožavanja prava za koja je Evropski sud utvrdio citiranim presudama da su povrijeđena.

U odnosu na međunarodne obaveza i generalne mjere koje se očekuju od Crne Gore, po osnovu presuda Garzičić protiv Crne Gore, Zastupnik Crne Gore je ostvario saradnju sa Vrhovnim sudom Crne Gore koji je, u cilju ujednačavanja sudska prakse u postupcima po vanrednom pravnom lijeku – reviziji pred Vrhovnim sudom Crne Gore, zauzeo načelni pravni stav, usaglašen sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, u pogledu ocjene uslova za dopuštenost revizije. O zauzetom načelnom pravnom stavu od strane Vrhovnog suda Zastupnik Crne Gore će obavijestiti Komitet ministara Savjeta Evrope. Po ocjeni Zastupnika Crne Gore ne postoji potreba za drugim generalnim mjerama za izvršenje presude Garzičić protiv Crne Gore.

Za potrebe izvršenja obaveza Crne Gore po osnovu presude Mijušković protiv Crne Gore Zastupnik Crne Gore priprema Akcioni plan, koji će biti realizovan u saradnji sa Vrhovnim sudom Crne Gore, Ministarstvom pravde, Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Upravom policije, radi unapređenja efikasnosti sudskih postupaka, koji se odnose na izvršenje sudskih odluka za povjeravanja maloljetne djece na čuvanje i vaspitanje u porodično pravnim sporovima.

C) *PREPORUKE ZA PREVENTIVNO UKLANJANJE SLABOSTI UNUTAR PRAVNOG SISTEMA KOJE BI MOGLE BITI POVOD ZA NOVE PREDSTAVKE PROTIV CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA*

Sudski postupci protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, kroz činjenična i pravna pitanja koja se razmatraju, mogu ukazati i na značajne indikatore unutar pravnog sistema Crne Gore za koje postoji potreba da se sistemski unaprijede i time preventivno uklone slabosti pravnog sistema, koje bi mogle biti povod za nove predstavke protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava u budućnosti.

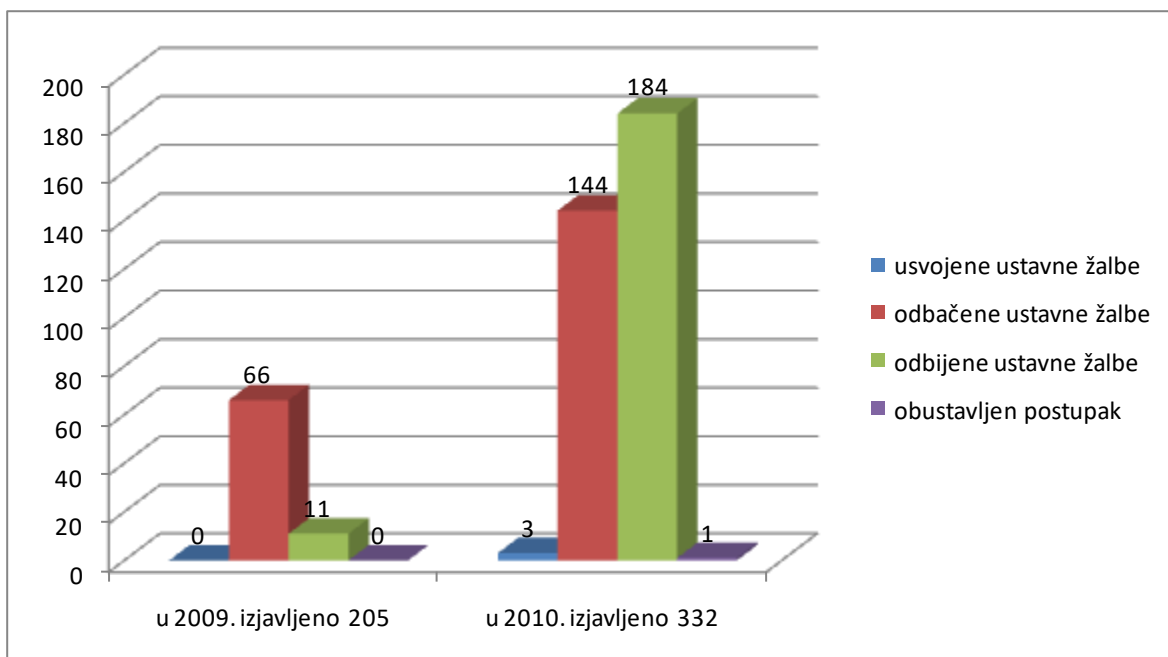
a) Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, kao ozbiljan problem unutar pravnog sistema Crne Gore prepoznaje nedostatak

odgovarajuće prakse Ustavnog suda Crne Gore u postupcima po ustavnim žalbama. Naime, neposredna ustavno sudska zaštita sloboda i prava čovjeka i građanina, data je u nadležnost Ustavnom sudu Crne Gore donošenjem Ustava Crne Gore iz 2007.godine kroz institute ustavne žalbe, zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajemčenih Ustavom, nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava. Ova nadležnost sadržana je u odredbi čl. 149. stav 1. tačka 3. Ustava Crne Gore.

Postupak po ustavnoj žalbi uređen je Zakonom o Ustavnom sudu („Službeni list Crne Gore“, br.64/8 od 27.10.2008. godine), gdje je čl.48 Zakona predviđeno da se ustavna žalba može podnijeti protiv pojedinačnog akta državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave ili pravnog lica koje vrši javna ovlašćenja, *zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajemčenih Ustavom, nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava*, dok se pod iscrpljivanjem svih djelotvornih pravnih sredstava podrazumijeva da je podnosilac ustavne žalbe u postupku iskoristio sva pravna sredstva na koja je imao pravo u skladu sa zakonom.

Postupak Ustavnog suda Crne Gore po ustavnim žalbama u praksi bi trebalo da predstavlja nacionalni pravni mehanizam prevencije međunarodno pravnih postupaka protiv Crne Gore po predstavkama koje pojedinci, fizička i pravna lica i nevladine organizacije, shodno članu 34. Evropske konvencije podnose Evropskom sudu za ljudska prava.

Iz sadržine Izvještaja Ustavnog suda Crne Gore, Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom, o primljenim i riješenim ustavnim žalbama proizilazi, da je tokom 2009.godine pred Ustavnim sudom Crne Gore izjavljeno ukupno 205 ustavnih žalbi, od kojeg broja je do 31. decembra 2009. godine riješeno 77 ustavnih žalbi. Od ukupno riješenih ustavnih žalbi, Ustavni sud Crne Gore je odbacio 66 ustavnih žalbi, u 11 predmeta je donio odluke kojim je ustavne žalbe odbio, dok ni u jednom predmetu nije utvrdio povredu nekih od ljudskih prava i sloboda, zajemčenih Ustavom Crne Gore. Tokom 2010.godine Ustavni sud Crne Gore je usvojio tri ustavne žalbe, i odbio 184 ustavne žalbe (ukupno 187 odluka), dok je 144 ustavne žalbe odbacio, a u jednom predmetu po ustavnoj žalbi je donio rješenje o obustavi postupka (ukupno 145 rješenja).

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava izražava bojazan da predstavljeni statistički pokazatelji o radu Ustavnog suda Crne Gore u postupcima po ustavnim žalbama mogu dezavuisati sistem zaštite ljudskih sloboda i prava na nacionalnom nivou, zbog čega postoji vrlo ozbiljna opasnost da Evropski sud za ljudska prava, postupajući u predmetima protiv Crne Gore zauzme pravno stanovište da ustavna žalba, unutar pravnog sistema Crne Gore nije “djelotvorno pravno sredstvo”, u smislu člana 13 Evropske konvencije i prakse Evropskog suda za ljudska prava, sa ozbiljnim pravnim posljedicama za državu Crnu Goru u međunarodno pravnim postupcima koji su u toku.

Naime, pored samih posljedica u pogledu mogućeg nepovoljnog konačnog ishoda ovih postupaka po Crnu Goru, za očekivati je i novi rast broja predmeta protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, ali i negativne ocjene od strane Savjeta Evrope, Evropske unije i drugih međunarodnih partnera Crne Gore u pogledu ocjena koje se odnose na vladavinu prava, što se, po ocjeni Zastupnika Crne Gore, može negativno odraziti na međunarodnu reputaciju Crne Gore i poziciju Crne Gore u procesu evro-atlantskih integracija.

„Princip supsidijarnosti“ u međunarodnim odnosima podrazumijeva obavezu Crne Gore da unutar domaćeg pravnog poretka obezbijedi zaštitu

ljudskih prava i sloboda po standardima po kojima se ova zaštita pruža pred Evropskim sudom za ljudska prava. Evropska konferencija na visokom nivou, održana u Interlaken, u Švajcarskoj, kroz Deklaraciju i Akcioni plan obavezuju svaku državu članicu Savjeta Evrope da organizuje svoje pravne sisteme na način koji će obezbijediti stvarnu i djelotvornu zaštitu ljudskih sloboda i prava, pri čemu kapitalnu ulogu u tom pogledu u Crnoj Gori treba da ima Ustavni sud, kroz institut *ustavne žalbe*.

Statistički pokazatelji ukazuju na enormni priliv predstavki protiv Crne Gore, pri čemu se u velikom broju slučajeva na putu pravne zaštite prethodno zaobilazi Ustavni sud Crne Gore. Ovo ima za posljedicu zabrinjavajući podatak da je tokom 2010.godine Crna Gora izbila na sam vrh u Evropi prema broju podnešenih predstavki po glavi stanovnika, sa indeksom 4,82 (broj predstavki na deset hiljada stanovnika), dok je prosječan indeks u članicama Savjeta Evrope 0,75. Ovakvo stanje će izvjesno biti u fokusu interesovanja radnih tijela Savjeta Evrope (ECHR, Komitet ministara, Parlamentarna skupština), ali i mogući povod za negativni publicitet u domaćoj javnosti, kao što može imati i negativni uticaj prilikom ocjene Evropske komisije o ispunjavanju uslova Crne Gore za otpočinjanje pregovora za članstvo u Evropskoj uniji, u dijelu koji se tiče vladavine prava i zaštite ljudskih sloboda i prava na nacionalnom nivou.

Stalna progresija u prilivu predmeta protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava zahtijeva, po ocjeni Zastupnika Crne Gore, hitne mjere organizacione prirode u Ustavnom sudu Crne Gore, radi jačanja kapaciteta ovog suda za efikasno odlučivanje po ustavnim žalbama pravnih subjekata u Crnoj Gori, kako bi se ovo pravno sredstvo afirmisalo kao djelotvorni pravni lijek, u značenju koje ovom terminu daje praksa Evropskog suda, čime bi se i smanjio broj podnešenih predstavki Evropskom sudu protiv Crne Gore (95 u 2007.godini, 156 u 2008.godini, 269 u 2009.godini i, čak, 305 u 2010.godini).

b) Pored neblagovremenosti u izvršenju sudskih presuda (trenutno se sedam postupaka nalazi u fazi glavne rasprave pred Evropskim sudom po ovom osnovu) veliki broj predmeta uopšte (19 u fazi glavne rasprave) se odnosi na apliciranu povredu prava na suđenje u razumnom roku, garantovanog članom 6. Konvencije.

Ovo ukazuje na potrebu pune afirmacije u praksi crnogorskih sudova pravnih sredstava koja predviđa Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom

roku (Službeni list CG, 11/07 od 13.12.2007.godine) – zahtjeva za ubrzanje postupka (kontrolnog zahtjeva) i tužbe za pravično zadovoljenje, usljed kršenja ovog prava, jer će Evropski sud za ljudska prava samo u slučaju da je zakon, po mišljenju Suda, valjano implementiran, zauzeti stanovište da se radi o djelotvornim pravnim sredstvima, u smislu člana 13. Evropske konvencije.

Sam normativni okvir, odnosno Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku, po ocjeni Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, je svojim rješenjima u značajnoj mjeri usaglašen sa međunarodno pravnim standardima u ovoj oblasti, ali postoji potreba za podizanjem svijesti stranaka u sudskim postupcima o dostupnosti i efikasnosti predviđenih pravnih sredstava, kao i potreba dodatne edukacije sudija i, posebno, predsjednika sudova za kvalitetnu implementaciju zakona u sudskoj praksi.

Zastupnik Crne Gore je, u saradnji sa OSCE-om, Misija u Crnoj Gori, pripremio brošuru – zaštita prava na suđenje u razumnom roku, koja će u cilju podizanja svijesti građana i drugih učesnika u sudskim postupcima o značaju ovog prava i mogućnostima korišćenja pravnih sredstava za njegovu zaštitu, biti na odgovarajući način učinjena dostupnim svim zainteresovanim strankama u sudskim postupcima.

Analizom predmeta pred nacionalnim sudovima u postupcima koji su bili povod za podnošenje predstavki Evropskom sudu za ljudska prava protiv Crne Gore , u pogledu same procesne radnje dostavljanja sudskih pismena koja se ukazuje od kapitalnog značaja za dužinu trajanja sudskih postupaka uočen je i problem da dostavljači sudskih pismena, i to kako službenici suda, tako i ovlašćena službena lica pošte, pored neodgovornosti i nediscipline pokazuju i začuđujući nivo neznanja prilikom obavljanja ove procesne radnje, naročito kada je u pitanju dostavljanje sudskih pismena prema pravilima o ličnoj dostavi. Po ocjeni Zastupnika Crne Gore postoji potreba za kontinuiranom obukom ovih lica i to kako sudskih službenika, tako i službenika pošte, posredstvom Uprave za kadrove, posebno u svijetlu saznanja da je česta fluktuacija kadrova koja vrše sudsku dostavu.

**D) AKTIVNOSTI ZASTUPNIKA NA AFIRMACIJI LJUDSKIH SLOBODA
I PRAVA I PREVENCIJI NJIHOVOG KRŠENJA NA NACIONALNOM
NIVOU**

Cijeneci prevenciju kršenja ljudskih sloboda i prava na nacionalnom nivou najefikasnijom mjerom za sprječavanje rasta priliva predmeta protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, Zastupnik je preduzeo čitav niz aktivnosti sa ciljem širokog podizanja svijesti u društvu o značaju Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

U organizaciji Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, uz partnersku podršku OSCE-a – Misija u Crnoj Gori, izdata je publikacija – Odabrane presude Evropskog suda za ljudska prava, koja je dostavljena svim sudijama i tužiocima u Crnoj Gori, kao i drugim zainteresovanim subjektima, radi upoznavanja sa precedentnom praksom ovog suda i jačanja kapaciteta pravosuđa za primjenu evropskih pravnih standarda u svakodnevnom radu. Publikacija je učinjena dostupna i najširoj javnosti njenim postavljanjem na web site Vrhovnog suda Crne Gore.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava priprema i drugu publikaciju odabranih presuda Evropskog suda za ljudska prava, koja će na isti način biti distribuirana pravničkoj i građanskoj javnosti u prvom kvartalu tekuće godine.

Sve presude donešene u predmetima protiv Crne Gore su prevedene od strane Zastupnika sa engleskog jezika na crnogorski jezik i dostavljene su Službenom listu Crne Gore radi njihovog objavljivanja u cilju upoznavanja crnogorske javnosti sa njihovim sadržajem.

U organizaciji Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, u saradnji sa Direktoratom za ljudska prava i pravne poslove Savjeta Evrope održana su dva seminara sa ciljem jačanja kapaciteta i podizanja svijesti o značaju konvencijskog sistema zaštite ljudskih sloboda i prava i međunarodnim obavezama Crne Gore po navedenom osnovu. Prvi seminar je imao za radni naziv - *Uloga Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava i izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava*, a na seminaru je učešće uzeo značajan broj predstavnika zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, kao i predstavnika međunarodnih organizacija u Crnoj Gori, a predavači su bili pravni eksperti iz Strazbura i regiona. Drugi seminar je imao za cilj edukaciju predstavnika sudske vlasti o pravnim standardima koje zahtijeva praksa Evropskog suda za ljudska prava i održan je sa radnim nazivom

Nova praksa Evropskog suda za ljudska prava, a značajno je napomenuti da su predavači bili pored Zastupnika i same sudije Evropskog suda za ljudska prava.

Zastupnik je redovno angažovan od strane Savjeta Evrope, OSCE-a, UNDP-a, kao predavač na seminarima, radionicama, okruglim stolovima i drugim vidovima edukacija, posvećenim jačanju vladavine prava i promociji i zaštiti ljudskih sloboda i prava. Od strane Centra za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija Zastupnik je angažovan u procesu edukacije u dijelu koji se tiče evropskih pravnih standarda, a od strane Ministarstva pravde, kao član radne grupe za donošenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. U saradnji sa OSCE-om – Misija u Crnoj Gori, Zastupnik je angažovan, zajedno sa grupom eksperata, na izradi Vodiča za novinare kroz krivični postupak, čiji je cilj podizanje profesionalnog nivoa pripadnika novinarske profesije u Crnoj Gori u primjeni evropskih pravnih standarda kada je u pitanju izvještavanje iz sudnice.

Zastupnik je ostvario i kvalitetnu saradnju sa Odborom Skupštine Crne Gore za ljudska prava i slobode, na čije sjednice je pozivan kada su na dnevnom redu teme koje su od značaja za rad Zastupnika.

E) PROBLEMI U ORGANIZACIJI RADA KANCELARIJE ZASTUPNIKA CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

U skladu sa članom 15. Uredbe o Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, za obavljanje stručnih i administrativnih poslova za potrebe zastupanja Crne Gore pred Evropskim sudom ustanovljena je Kancelarija Zastupnika u Generalnom sekretarijatu Vlade. Zastupnik ističe da je u vršenju povjerenih poslova imao svu potrebnu pomoć i podršku Generalnog sekretarijata Vlade.

U Kancelariji zastupnika sistematizovano je, pored radnog mjesta zastupnika, još sedam radnih mjesta i to radna mjesta zamjenika zastupnika, tri savjetnika, prevodioca, tehničke sekretarice i vozača – dostavljača.

Afirmišući princip maksimalno racionalnog i ekonomičnog pristupa u trošenju namijenjenih budžetskih sredstava Zastupnik je, uz saglasnost generalnog sekretara, preuzimanjem iz drugih državnih organa preuzeo, za prvi period rada kancelarije, samo tri službenika i to jednog savjetnika, tehničku

sekretaricu i vozača-dostavljača, a od strane Generalnog sekretarijata Vlade za potrebe Kancelarije zastupnika ustupljen je jedan pripravnik sa visokom stručnom spremom – međunarodni odnosi, dok je Zastupnik odložio popunjavanje ostalih sistematizovanih radnih mjesta dok god dinamika obaveza u radu Zastupnika to bude dozvoljavala.

Kako je obim poslova u međuvremenu višestruko porastao (688 predmeta pred Evropskim sudom za ljudska prava, 30 u fazi glavne rasprave) uz očekivanu daljnju progresiju predmeta protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, iz razloga koji su već bliže predstavljani na strani 12-13 Izvještaja, a jedinom savjetniku je u međuvremenu prestao radni odnos zbog izbora na funkciju sudije u Osnovnom sudu u Podgorici, dok je pripravniku istekao pripravnički staž, neophodno je promptno pristupiti popunjavanju preostalih sistematizovanih radnih mjesta.

Problem koji se ukazuje svom težinom je nedostatak raspoloživih kadrova u okviru državne uprave, koji bi mogli biti preuzeti za potrebe Kancelarije zastupnika, posebno zbog visoko postavljenih posebnih uslova za radno mjesto samostalni savjetnik I – pravni fakultet, položen pravosudni ispit, aktivno znanje engleskog, odnosno francuskog jezika i pet godina radnog iskustva u struci. Stoga Zastupnik smatra neophodnim da se izmijeni Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Generalnog sekretarijata Vlade – Kancelarija zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, na način što bi se izostavio poseban uslov od pet godina radnog iskustva za radno mjesto savjetnika Zastupnika i otvorila mogućnost za izbor mlađih, dobro obrazovanih pravnika sa aktivnim znanjem engleskog, odnosno francuskog jezika i drugim dobrim stručnim referencama, koji bi iskustvo nadomjestili znanjem, odgovornošću i spremnošću da unaprijeđuju svoja znanja iz oblasti međunarodnog prava.

**F) MEĐUNARODNO PRAVNE OBAVEZE CRNE GORE PO OSNOVU
DEKLARACIJE I AKCIONOG PLANA KONFERENCIJE NA VISOKOM
NIVOU U INTERLAKENU, POSVEĆENE REFORMI EVROPSKOG
SUDA ZA LJUDSKA PRAVA**

U okviru predsjedavanja Švajcarske Komitetom ministara Savjeta Evrope održana je 18. i 19. februara 2010.godine u Interlakenu (Švajcarska) Konferencija na visokom nivou, posvećena reformi Evropskog suda za ljudska prava. Na Konferenciji su učestvovalе delegacije svih 47 članica Savjeta Evrope. Crnu Goru je predstavljala delegacija na čijem je čelu bio ministar pravde Miraš Radović, a u čijem su sastavu bili Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava Zoran Pažin i ambasador Crne Gore u Stalnoj misiji Crne Gore pri Savjetu Evrope Zoran Janković.

Na Konferenciji su usvojeni Deklaracija i Akcioni plan.

Konferencija je, izražavajući čvrstu posvećenost Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Evropskom sudu za ljudska prava, naglasila supsidijarnu prirodu mehanizama nadzora utvrđenog Konvencijom i posebnu ulogu koju nacionalni organi, vlade, sudovi i skupštine moraju da imaju u garantovanju i zaštiti ljudskih prava na nacionalnom nivou.

Konferencija je, sa dubokom zabrinutošću konstatovala da broj predstavki pred Evropskim sudom za ljudska prava i disproporcija između podnešenih i riješenih predstavki nastavlja da raste, što se negativno odražava na kredibilitet same Konvencije i njenog nadzornog mehanizma, ali i predstavlja prijetnju kvalitetu i konzistentnosti sudske prakse i autoritetu samog Suda. S tim u vezi, posebno se naglašava odgovornost država koje se pozivaju na jačanje principa supsidijarnosti.

Kao instrument obezbjeđenja političkih smjernica za proces dugoročne održivosti konvencijskog sistema Konferencija je usvojila akcioni plan kojim se poziva Komitet ministara Savjeta Evrope, kao najvažnije političko, izvršno i regulatorno tijelo Savjeta Evrope da razmotri uvođenje novih proceduralnih pravila i prakse, na način koji ne bi ugrožavao pravo na pojedinačnu predstavku u slučaju kršenja ljudskih sloboda i prava.

Akcionim planom države članice su se obavezale:

a) da će nastaviti da podižu, kada je to primjereno, u saradnji sa nacionalnim ustanovama za ljudska prava i drugim relevantnim tijelima, svijest nacionalnih organa o standardima Konvencije i osigurati njihovu primjenu;

b) da će u potpunosti izvršavati presude Suda, obezbjeđujući preduzimanje neophodnih mjera kako bi se spriječile dalje slične povrede;

c) da će uzeti u obzir praksu Suda koja se razvija, takođe, i zbog razmatranja zaključaka koji se izvode iz presude kojom se utvrđuje povreda Konvencije od strane druge države, gdje isti načelni problem postoji i u njihovom sopstvenom pravnom sistemu;

d) da će garantovati, ako je neophodno i uvođenjem novih pravnih lijekova, bilo posebne prirode ili opšti domaći pravni lijek, da će svako lice sa dokazivom tvrdnjom da su njegova prava i slobode utvrđene Konvencijom povrijeđeni, imati na raspolaganju djelotvorni pravni lijek pred nacionalnim organom koji treba da obezbijedi naknadu kada je to primjereno;

e) razmotriti mogućnost da se podrži da nacionalne sudije i, prema okolnostima, drugi nezavisni pravnici visokog ranga budu u Sekretarijatu Suda;

f) da će osigurati ocjenu primjene preporuka koje je usvojio Komitet ministara kako bi se državama ugovornicama pomoglo da ispune svoje obaveze.

Konferencija je imajući kao cilj očuvanje nezavisnosti i nepristrasnosti Evropskog suda za ljudska prava pozvala države članice Savjeta Evrope da se unaprijedi transparentnost i kvalitet postupka izbora sudija Evropskog suda za ljudska prava i na nacionalnom i na evropskom nivou, kao i da obezbijede i potpuno poštovanje kriterijuma Konvencije za izbor sudija Evropskog suda za ljudska prava, koji bi, pored poznavanja međunarodno javnog prava i nacionalnih pravnih sistema, službenog jezika Suda, trebali da imaju i neophodno praktično iskustvo iz oblasti prava.

Konferencija je naglasila hitnu potrebu da Komitet ministara Savjeta Evrope:

a) pripremi sredstva koja će omogućiti efikasniji i transparentniji nadzor nad izvršavanjem presuda Suda i da ovaj nadzor ojača tako što će se povećani prioritet i vidljivost dati ne samo predmetima u kojima su potrebne hitne pojedinačne mjere, već i predmeti koji pokazuju veće strukturne probleme, pridajući posebnu pažnju potrebi da se utvrde domaći djelotvorni pravni lijekovi;

b) ispita svoje metode rada i pravila kako bi se isti bolje prilagodili sadašnjoj realnosti i bili djelotvorniji u bavljenju raznim pitanjima koja se pojave.

U cilju realizacije Akcionog plana Konferencija

(1) Poziva države ugovornice, Komitet ministara, Sud i Generalni sekretarijat da u potpunosti primjenjuju Akcioni plan;

(2) Poziva posebno Komitet ministara i države ugovornice da se konsultuju sa civilnim društvom o djelotvornim mjerama za realizaciju Akcionog plana;

(3) Poziva države ugovornice da obavijeste Komitet ministara, do kraja 2011. godine, o preduzetim mjerama radi realizacije ove Deklaracije;

(4) Poziva Komitet ministara da prati i realizuje do juna 2011. godine, po potrebi u saradnji sa Sudom i uz davanje neophodnog opisa posla nadležnim tijelima, mjere utvrđene u ovoj deklaraciji za koje nije potrebna izmjena Konvencije;

(5) Poziva Komitet ministara da nadležnim tijelima izda opis posla kako bi se do juna 2012. godine pripremili prijedlozi mjera za koje su potrebne izmjene Konvencije. Taj opis posla treba da sadrži prijedloge mehanizama filtriranja u okviru Suda i studiju mjera koje omogućavaju da se pojednostavi izmjena Konvencije;

(6) Poziva Komitet ministara da ocjeni, u periodu od 2012.godine do 2015. godine, u kom obimu su primjena Protokola broj 14 i upotreba Akcionog plana iz Interlakena poboljšali stanje Suda. Na osnovu ove ocjene, Komitet ministara treba da odluči, do kraja 2015. godine, da li postoji potreba za daljim radnjama. Do kraja 2019.godine Komitet ministara treba da odluči da li su se usvojene mjere pokazale dovoljnim za obezbjeđenje održivog funkcionisanja kontrolnog mehanizma Konvencije ili su potrebne dublje promjene;

(7) Poziva Švajcarsku kao predsedavajuću da ovu Deklaraciju i Izveštaj sa konferencije u Interlakenu prenese Komitetu ministara;

(8) Poziva buduće Predsedništvo Komiteta ministara da prati realizaciju ove Deklaracije.

U cilju praćenja realizacije Deklaracije, odnosno samog Akcionog plana iz Interlakena, pod predsjedavanjem Turske Komitetom ministara Savjeta Evrope biće održana nova konferencija na visokom nivou (follow up), posvećena budućnosti Evropskog suda za ljudska prava 26-27.04.2011.godine, kao nastavak procesa reforme, na kojoj će države članice biti u prilici da ocjene postignuti progres u implementaciji Deklaracije i Akcionog plana, kao i protokola 14 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Konferencija će razmotriti i okolnosti vezane za pristup Evropske unije, kao posebnog međunarodno pravnog entiteta, Evropskoj konvenciji.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava predlaže da Vlada Crne Gore razmotri Izvještaj i donese sljedeće

Z A K L J U Č K E

1. Usvaja se Izvještaj Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava.
2. Zadužuje se Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava da u saradnji sa Vrhovnim sudom Crne Gore, u roku od 30 dana, izvrši analizu predmeta pred Evropskim sudom za ljudska prava u kojima bi bilo cjelishodno zaključiti prijateljsko (sudsko) poravnanje i o tome obavijesti Vladu.
3. Zadužuje se Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava da, u roku od 30 dana, izvrši odabir drugog izdanja relevantnih odluka Evropskog suda za ljudska prava, radi njihovog objavljivanja u cilju upoznavanja sudija, tužilaca, pravnika u državnoj upravi i drugih zainteresovanih subjekata sa precedentnom praksom Evropskog suda za ljudska prava.
4. Zadužuje se Generalni sekretarijat Vlade da u saradnji sa Upravom za kadrove pristupi izmjenama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Kancelariji zastupnika pred Evropskim sudom za ljudska prava, radi stvaranja pretpostavki za popunjavanje sistematizovanih radnih mjesta.
5. Preporučuje se Ustavnom sudu Crne Gore da sačini plan organizacionih promjena, radi stvaranja neophodnih uslova za unaprijeđenje kapaciteta

Ustavnog suda za efikasno postupanje po ustavnim žalbama i dostavi ga Vladi na razmatranje, u roku od 30 dana.

6. Zadužuje se Ministarstvo pravde da, u roku od 30 dana, sačini plan aktivnosti, usmjerenih na podizanje svijesti stranaka u sudskim postupcima o efikasnim i djelotvornim pravnim sredstvima, koja nudi Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku i o tome obavijesti Vladu.

7. Zadužuje se Uprava za kadrove da u saradnji sa Vrhovnim sudom Crne Gore organizuje kontinuiranu obuku ovlašćenih službenika koji vrše dostavu sudskih pismena, u cilju unaprijeđenja efikasnosti i efektivnosti njihovog rada.

**Zastupnik Crne Gore pred
Evropskim sudom za ljudska prava,
Zoran Pažin**